

Proiect	Reducerea poluării în agricultură în România
Regiune	Europa și Asia Centrală
Sector	Alte probleme de mediu
Cod identificare proiect	ROPE66065
Imprumutat	GUVERNUL ROMANIEI
Agenție de implementare	MINISTERUL APELOR SI PROTECTIEI MEDIULUI
	Adresa: Bd. Libertății nr. 12, București, România
	Persoană de contact: Petru Lificiu, Secretar de Stat
	Tel. 40-1 410 - 0219
	Fax: 40-1 410 - 0219

Categorie de mediu	B
Data pregătirii PID	17 mai 2001
Data preconizată a evaluării	25 iulie 2001
Data preconizată a aprobării	31 octombrie 2002
Băncii	

1. Context național și sectorial

Până nu demult Marea Neagră, o esențială resursă regională și una din cele mai noi mări, a fost relativ stabilă. În ultimele decenii, însă, mediul în Marea Neagră a fost grav afectat, în special ca urmare a eroziunii zonelor de coastă, eutroficerii, evacuării deșeurilor lichide insuficient tratate, transformării luncii inundabile, creșterii conținutului de substanțe chimice nutritive folosite în agricultură în apele reziduale, introducerii de specii exotice și unui management necorespunzător al resurselor care, toate împreună, au dus la scăderea diversității ei biologice, pierderi de habitat și modificări ecologice pe termen lung. Studii pentru Programul privind mediul Mării Negre (Black Sea Environmental Program) au arătat că 58% din conținutul total de azot și 66% din conținutul total de fosfor al apelor care se varsă în Marea Neagră provin din bazinul Dunării. Mai mult de jumătate din conținutul total de substanțe chimice nutritive ajunse în Dunăre provin din agricultură, aproximativ o pătrime din gospodăriile particulare și între 10 și 13% din industrie. România contribuie cu cea mai mare parte la acești agenți chimici nutritivi ajunși în Marea Neagră, dat fiind că toate apele care o străbat se varsă în Marea Neagră. Totalul agenților chimici nutritivi evacuați în apele de suprafață în 1994 se ridică la circa 284-306 kilotone azot pe an și 39-40 kilotone fosfor pe an. Aproximativ 44% din totalul cantității de azot provine din agricultură, în timp ce apele uzate orășenești contribuie cu 11-12%, iar apele uzate industriale – cu 9-10%. În cazul fosforului, rolul agriculturii este chiar mai mare, ea contribuind cu 58% la totalul cantităților evacuate, urmată de industrie cu 20,6% și ape uzate orășenești cu 11,4%. Poluarea apelor freatice cu nitrați (NO_3) și organisme microbiene din agricultură are o mare importanță de ordin social, în asigurarea apei potabile în localitățile rurale din România.

2. Obiective

Obiectivul de dezvoltare al proiectului îl constituie creșterea semnificativă a practicilor agricole ecologice utilizate în perimetrul proiectului, reducând astfel cantitatea de substanțe chimice provenite din agricultura României care este evacuată în Dunăre și

Marea Neagră. Pentru atingerea acestui obiectiv, proiectul va acorda asistență Guvernului României în scopul: (a) promovării adoptării de practici agricole ecologice de către asociațiile agricole, fermele familiale și agricultorii individuali din jud. Călărași; (ii) promovării în grindul Boianu-Sticleanu a unui mod de folosință a pământului și management durabil din punct de vedere al mediului, și a refacerii ecologice a grindului învecinat Călărași – Raul pentru a putea acționa ca filtru și reduce astfel conținutul de substanțe chimice din îngrășăminte evacuate în Dunăre; (iii) consolidării capacității naționale de elaborare a politicii și de reglementare; (iv) informării publice și promovării mecanismelor de reproducere a activităților proiectului. Conceput ca o activitate demonstrativă în jud. Călărași în partea de sud a țării, de-a lungul Dunării, proiectul poate oferi învățăminte pentru aplicarea unor practici similare în alte județe ale României, precum și în alte țări cu ieșire la Marea Neagră.

Obiectivul global de mediu ale proiectului îl reprezintă reducerea pe termen lung a substanțelor chimice (azot și fosfor) și altor poluanți proveniți din agricultură și evacuați în Dunăre și Marea Neagră prin managementul integrat al terenurilor și apelor și refacerea ecologică a două grinduri agricole. Proiectul este primul de acest fel dintre Parteneriatul Strategic Dunăre/Marea Neagră și Fondul de Investiții pentru reducerea agenților chimici din îngrășăminte prin care țările riverane pot beneficia de finanțare GEF pentru proiecte de combatere sau reducere a cantităților de substanțe chimice din îngrășăminte evacuate în Marea Neagră. Proiectul propus reprezintă unul din primele eforturi ale Băncii de integrare a considerentelor de mediu în agricultură și este de așteptat să servească drept model pentru reproducerea acestui tip de operațiuni și în alte țări riverane în cadrul Programului Parteneriatului Strategic.

3. Rațiunile implicării Băncii

Valoarea adăugată acestui proiect de sprijinul GEF constă în furnizarea de fonduri suplimentare pentru rezolvarea problemelor în apele transfrontaliere ale Mării Negre. Fondurile GEF vor ajuta la reducerea obstacolelor cu care se confruntă producătorii în adoptarea unor practici agricole ecologice și vor permite Guvernului să se gândească la extinderea programului. Fără sprijinul GEF pentru coordonarea acestor activități, România ar putea întreprinde o serie de mici acțiuni în diferite părți ale țării pentru rezolvarea problemei. Dar nu ar avea un mecanism de coordonare a finanțării, metodelor și stabilirii țințelor geografice ale activităților. În plus, proiectul nu ar avea resurse suficiente pentru a dezvolta capacitatea (la nivel național și local) necesară promovării și accelerării programului, demonstrării abordării unitare a problemei combaterii conținutului de substanțe chimice și întreprinderii unui program public de proximitate. GEF va mai determina și obținerea de fonduri de la donatori prin stimularea unui program de coordonare a activităților, extindere a ariei acestora și asigurare a unui impact sporit.

4. Descriere

Proiectul va sprijini acțiuni de nivel atât județean, cât și național. În jud. Călărași, proiectul va sprijini activități pe două niveluri: mai întâi la nivel județean, iar apoi în șapte comune din jurul lacului Gălățui. Călărași este unul dintre cele mai sărace județe agricole din România, caracterizat prin agricultură intensivă, lipsa apei curente, absența unui sistem de canalizare, puțuri cu apă de băut contaminată (conținutul de nitriți și

substanțe bacteriologice al apei depășește limita standard acceptabilă) și practici necorespunzătoare de creștere a animalelor. Prin tradiție, animalele sunt ținute lângă casă, fără un sistem organizat de strângere și depozitare a gunoiului de grajd. Absența unor metode eficiente de management al acestuia se resimte semnificativ în poluarea apelor de suprafață și freatică și ajungerea (scurgerea) substanțelor chimice în apele Dunării și Mării Negre.

Componenta 1: Activitățile din jud. Călărași (9,21 milioane dolari SUA): Metode de management al gunoiului de grajd (5,27 milioane dolari SUA). Prin această subcomponentă se vor asigura fonduri nerambursabile pentru amenajarea unor locuri corespunzătoare de depozitare a gunoiului și utilaje de colectare și aplicare a acestuia în șapte comune. Se vor acorda fonduri nerambursabile (granturi) reprezentând 70% din costurile totale (restul de 30% urmând a fi acoperite din contribuția beneficiarului) de construcție a unei platforme pentru gunoiul de grajd solid la nivelul satului și mici depozite cu instalații de colectare a apelor uzate la nivelul gospodăriilor, precum și furnizare de utilaje pentru colectarea și împrăștierea gunoiului de grajd. Satele și gospodăriile care doresc să participe la programul de investiții vor fi selectate pe baza unor criterii și aranjamente de suportare a cotei părți din costuri asupra cărora se va cădea de acord.

Promovarea unor practici agricole ecologice (2,48 milioane dolari SUA). Această subcomponentă va promova adoptarea unor practici agricole mai bune care să ducă la ameliorarea producției agricole și reducerea poluării prin evacuarea apelor conținând substanțe chimice folosite în agricultură. In activitățile propuse vor intra: (i) promovarea unor practici agricole ecologice; și (ii) un program demonstrativ de management integrat al culturilor și îngrășămintelor, cu rotația culturilor și aplicarea eficientă a îngrășămintelor organice și anorganice pe baza analizei solurilor utilizând seturile de analiză a solurilor furnizate de proiect. Activitățile în întregul județ vor fi sprijinite de Schema de granturi competitive ASSP, proiectul de față indicând grupurile de producători, instituțiile eligibile și ONG-urile, precum și contribuția beneficiarului necesară accesării fondurilor CGS.

Managementul integrat al grindului Boianu – Sticleanu (1,0 milioane dolari SUA) și refacerea ecologică a unei porțiuni din grindul Călărași – Raul: Proiectul va elabora și sprijini un plan de management al utilizării terenurilor în grindul Boianu – Sticleanu. Proiectul va elabora un plan de acțiune pentru o zonă vulnerabilă așa cum cere Directiva UE privind nitrații. Această componentă va cuprinde: (i) înființarea de plantații agrosilvice pe terenurile degradate care se învecinează cu zona Iezer-Călărași și pe fâșii de pământ neproductiv de-a lungul malului; (ii) aplicarea codului de bună practică agricolă pe terenurile arabile învecinate; și (iii) implementarea unui plan de management de conservare pentru propusa rezervație naturală Iezer-Călărași. Componenta va completa activitățile de refacere ecologică de pe malul bulgăresc (Oriahovo, insulele bulgărești de pe Dunăre și lunca inundabilă de la vest de Belene și Tutracan). Proiectul va mai acoperi și costurile studiilor și refacerii unei părți (de circa 3000 ha) din grindul Călărași – Raul (care se învecinează la est cu grindul Boianu – Sticleanu și cuprinde o mare parte din orezăriile abandonate). Intervențiile proiectului în cele două grinduri vor fi coordonate de Institutul Național de Cercetări Delta Dunării.

Consolidarea capacității județului Călărași (Inspectoratul de Protecție a Mediului și Direcția de Sănătate Publică) de monitorizare a calității solului și apei și a impactului

asupra mediului (0,46 milioane dolari SUA). Proiectul va întări capacitatea Inspectoratului și DSP a jud. Călărași de realizare a programului de monitorizare a calității solului și apei pentru stabilirea impactului diferitelor activități (îndeosebi a managementului gunoiului de grajd și al substanțelor chimice, și aplicarea Codului de bună practică agricolă, etc.) asupra calității solului și apei. Proiectul va sprijini costurile marginale ale; (a) alegerii și întreținerii unor locuri de monitorizare a calității solului și apei din perimetrul proiectului pentru stabilirea datelor actuale de la care se pleacă în calitatea apelor de suprafață și freatică; (b) determinarea impactului pe care sistemele mai bune de depozitare a gunoiului de grajd și metodelor de bună practică agricolă îl au asupra calității apei; (c) consolidarea capacității instituționale și tehnice a Inspectoratului și DSP prin instruirea profesională a personalului de laborator și a celui din teren, și îmbunătățirea echipamentului de laborator pentru analiza probelor de sol și apă pentru stabilirea diversilor indicatori de calitate a apei; și (d) acoperirea cheltuielilor marginale de funcționare pentru activitățile de monitorizare din teren.

Componenta 2: Consolidarea capacității de elaborare a politicii și de reglementare (0,27 milioane dolari SUA). Aceasta va include sprijinul acordat Ministerului Apelor și Protecției Mediului (MAPM) și Ministerului Agriculturii, Alimentației și Pădurilor (MAAP) pentru: (i) activitățile legate de aplicarea Directivei privind nitrații și armonizarea legislației cu cerințele UE. O nouă HG (nr. 964 din 13 octombrie 2000) respectă obligațiile Guvernului de a introduce prevederile Directivei privind nitrații în legislația românească. Emiterea acestui document constituie un prim pas în crearea cadrului juridic pentru protecția solului și apelor și va trebui să fie urmat de pregătirea Codului de bună practică agricolă; (ii) elaborarea unui Cod de bună practică agricolă ; și (iii) consolidarea capacității Autorității Naționale pentru o agricultură ecologică în eforturile sale de promovare a unui management științific de folosință a terenurilor și producție agricolă organică.

Componenta 3: Strategia de informare publică și reproducere a proiectului (0,45 milioane dolari SUA): (i) în jud. Călărași, pentru a familiariza populația și a ajuta la schimbarea de comportament necesară reușitei proiectului în cele șapte comune selectate, și reproducerea lui și în alte părți ale județului; (ii) la nivel național, pentru difuzarea informațiilor privind beneficiile activităților proiectului și reproducerea lui la nivel național; și (iii) la nivel regional, în țările din bazinul Mării Negre pentru promovarea proiectului pilot ca eventual model pentru a fi reprodus.

Componenta 4: Unitatea de management a proiectului (0,87 milioane dolari SUA): Proiectul va sprijini înființarea unei Unități de management a proiectului (PMU) la sediul DGAI din Călărași. PMU va avea un administrator de proiect, un specialist agricol (care se va ocupa și de monitorizarea/evaluarea proiectului), un specialist în management financiar, un contabil, o secretară/translator și un șofer. Serviciile de achiziții vor fi asigurate pentru PMU de către PMU ASSP al cărei sediu se află la MAAP. Costul specialiștilor în achiziții și management financiar vor fi suportate în comun, APCP plătind specialistul financiar (care va funcționa la ASSP PMU din București), iar ASSP pe cel de achiziții.

5. Finanțare

Total (milioane dolari SUA)

Costul total al proiectului: 11,77

6. Implementare

Comitetul de supervizare a proiectului: Un Comitet de coordonare a proiectului va acorda consultanță în supervizarea proiectului și asistență în rezolvarea problemelor legate de implementarea proiectului, și va asigura angajamentul ministerelor implicate. Coordonarea la nivelul jud. Călărași va fi asigurată de Comitetul de coordonare a proiectului având ca președinte pe președintele Consiliului Județean și vicepreședinte pe prefect. MAPM va înființa o Unitate de management a proiectului (PMU) la DGA Călărași care se va ocupa de: achiziții; toate aspectele financiare legate de trageri, menținerea conturilor proiectului și monitorizarea financiară; și monitorizarea și evaluarea tuturor activităților proiectului. PMU va fi alcătuită dintr-un administrator de proiect, un specialist tehnic agricol (care se va ocupa și de monitorizarea/evaluarea proiectului), un specialist în management financiar, un contabil, o secretară/translator și un șofer.

Monitorizarea și evaluarea proiectului: Un sistem bine conceput de monitorizare și evaluare va fi esențial pentru implementarea cu succes și la timp a proiectului, ca și pentru impactul sporit al acestuia prin analiza sistematică a celor învățate în cursul derulării lui și difuzarea eficace a acestor învățăminte. De monitorizarea și evaluarea proiectului va răspunde PMU. Monitorizarea va avea ca bază de plecare analiza întreprinsă în faza de pregătire a proiectului. PMU va monitoriza și evalua performanța proiectului prin anchete-sondaj în rândul beneficiarilor. Rezultatele activităților de monitorizare și evaluare vor fi incorporate apoi în procesul de implementare ca practici perfecționate.

7. Durabilitate

Durabilitate instituțională. Agențiile administrației publice locale și consiliile comunelor în frunte cu primarii aleși sprijină întru totul proiectul. Echipa de pregătire a proiectului va colabora strâns cu serviciul de extensie (ANCA) recent înființat și sprijinit prin proiectul Băncii Mondiale de servicii în agricultură (ASSP). Proiectul urmărește consolidarea cadrului de politică și reglementare și dezvoltarea capacității instituțiilor naționale și locale, inclusiv a Ministerului Apelor și Protecției Mediului și a Ministerului Agriculturii, Alimentației și Pădurilor, de pregătire și implementare a proiectului. Prin amplasarea PMU la serviciul județean Călărași al Direcției Generale pentru Agricultură (DGAIA) managementul proiectului este adus la nivel local. Atât DGAIA, cât și Inspectoratul pentru protecția mediului, care au o solidă capacitate instituțională și rezultate înregistrate la nivel județean, vor avea atribuții principale în implementarea proiectului în teren, asigurându-i în acest fel durabilitatea.

Durabilitate socială. Implicarea de la început a principalelor grupuri interesate în pregătirea și implementarea proiectului, aici intrând cei care formulează politicile, oficialități publice locale și lideri ai comunităților, agricultori, asociațiile acestora, ONG-uri, va asigura durabilitatea din punct de vedere social a proiectului. Tehnologia utilizată va răspunde nevoilor agricultorilor și beneficiarilor finali. Aceștia vor ajuta la identificarea problemelor și a eventualelor măsuri de rezolvare a acestora. Producătorii agricoli vor participa la montarea platformelor de depozitare a deșeurilor la nivelul comunei și a echipamentului de culegere a probelor pe teren. Aceasta va da fermierilor și

beneficiarilor sentimentul că aceste instalații le aparțin și va contribui la durabilitatea socială a proiectului. Asociațiile de producători și producătorii agricoli individuali s-au angajat să susțină proiectul și doresc să lucreze cu personalul acestuia.

Durabilitate financiară. Punctul central al activităților la nivelul exploatațiilor individuale și al satului îl reprezintă introducerea unor practici agricole ecologice care mențin sau măresc rentabilitatea exploatației și veniturile gospodăriei. Agricultorii vor contribui la cheltuielile de construcție și exploatare a instalațiilor cu caracter demonstrativ, participând de la început în activitatea de proiectare și execuție. În cadrul pregătirii proiectului, s-au strâns date asupra bugetului comunelor pentru a se vedea dacă acestea vor putea suporta cheltuielile de exploatare și întreținere a platformelor de depozitare a gunoiului de grajd după încheierea celor cinci ani de implementare a proiectului. Concluzia a fost că aceste comune puteau suporta costul întreținerii platformelor, prin plata unei taxe pentru colectarea gunoiului de grajd de circa 3 dolari SUA/an/gospodărie, sumă pe care o gospodărie medie din jud. Călărași o putea achita. Sentimentul proprietății determinat de suportarea unei părți a costurilor la care se adaugă impactul pozitiv asupra rentabilității va face ca adoptarea de către agricultori a acestor practici să fie durabilă, permanentă. Proiectul va fi benefic pentru agricultori și prin promovarea unor practici agricole care determină creșteri de productivitate cu costuri mai scăzute. În plus, promovarea culturilor organice poate deschide noi piețe pentru agricultorii locali. Guvernul și-a demonstrat consecvența angajamentului financiar prin implementarea recent încheiatului Proiect GEF al biodiversității Deltei Dunării și a Proiectului de management al conservării biodiversității aflat în derulare. Proiectul de față reprezintă o continuare logică a acestor inițiative.

8. **Invățăminte desprinse din operațiuni anterioare la nivel național/sectorial**

Printre principalele concluzii trase pe marginea operațiunilor agricole și de mediu din rural întreprinse în regiune și reflectate în proiectul propus se numără: implicarea de la bun început în pregătirea proiectului a principalelor grupuri interesate, în mod special a comunităților locale și decidenților influenți este esențială pentru ca proiectul să fie însușit și implementat cu succes; este esențial să se lucreze direct cu beneficiarii pentru ca aceștia să-și însușească proiectul, ceea ce este la rândul ei o condiție prealabilă pentru durabilitatea unei activități; activitățile agricole ecologice trebuie să asigure legătura dintre obiectivele de protecție a mediului și avantajele palpabile ale principalelor grupuri interesate, ale comunităților locale în mod special; beneficiile și obiectivele proiectului trebuie să fie cunoscute de principalele grupuri interesate, dacă nu prin participare activă, atunci prin programe eficiente de informare și proximitate; acolo unde utilizarea pentru consum a resurselor naturale reprezintă o problemă (de ex. păscutul, vânatul, pescuitul, și folosirea terenurilor publice), utilizatorii resurselor trebuie să participe substanțial la conceperea unor sisteme de management durabil al resurselor, fiind necesară elaborarea și aplicarea unor mecanisme eficiente de monitorizare și control; descentralizarea responsabilității managementului financiar și al proiectului (ca în cazul Proiectului biodiversității Deltei Dunării) determină însușirea proiectului pe plan local și durabilitatea activităților proiectului; programele de cercetare aplicativă și monitorizare trebuie să se refere la amplasamente specifice și să aibă ținte precise de acordare a sprijinului direct pentru un management eficient de conservare; există o capacitate substanțială la nivel național și local, dar instruirea și consultanța pentru activitățile legate

de proiect cum sunt achizițiile, eliberarea de fonduri, supervizarea, managementul financiar, etc. sunt absolut necesare; iar difuzarea informațiilor asupra avantajelor unui mai bun management al mediului este esențială pentru generalizarea adoptării noilor tehnici și practici. Proiectul va incorpora aceste experiențe și le dezvoltă prin: (i) sublinierea legăturilor dintre problemele socioeconomice și practicile agricole ecologice (ii) dezvoltarea capacității la nivel național și local de reducere a conținutului de substanțe chimice provenite din îngrășăminte din apele freatice și de suprafață inclusiv cele ale Mării Negre; și (iii) asigurarea unei abordări participative și transparente în pregătirea și implementarea proiectului

9. Program de intervenții punctuale (PTI) N

10. Aspecte de mediu (inclusiv orice consultări publice)

Probleme: Principala problemă de mediu este reducerea cantității de substanțe chimice provenite din îngrășăminte dizolvate în apele freatice sau ajunse direct în apele râurilor și apoi în Marea Neagră. Proiectul de față pune accentul pe reducerea acestui din urmă flux prin managementul folosinței terenurilor în cuprinsul grindului și refacerea parțială a acestuia, un management corespunzător al gunoiului de grajd și deșeurilor solide, și practici agricole îmbunătățite. Fără colaborarea totală a producătorilor agricoli, proiectul nu va putea constitui o reușită. Din care cauză a fost conceput și va fi implementat pe baze participative pentru ca impactul său de mediu (și financiar) în zona respectivă să fie maxim. În consecință, nu se prevăd efecte majore negative asupra mediului. În cadrul componentei 1, proiectul va asigura construirea a 6750 depozite de gunoi de grajd în gospodăriile individuale ale crescătorilor de animale și 14 platforme de depozitare a gunoiului de grajd la nivelul satului. În cadrul acestei componente, preocupările de mediu pot include scurgerile din platformele de depozitare a gunoiului de grajd la nivelul satului (în cazul construcțiilor care nu respectă specificațiile tehnice), împrăștierea necorespunzătoare a gunoiului de grajd pe câmp și curățarea necorespunzătoare a depozitelor individuale și a platformelor mari pentru depozitarea gunoiului de grajd. S-a efectuat o analiză de mediu, iar măsurile propuse pentru rezolvarea acestor probleme de mediu sunt prezentate în Anexa 11. De asemenea, s-a întocmit un plan de management al mediului pentru a se asigura că activitățile întreprinse în cadrul acestei componente vor fi monitorizate îndeaproape prin inspecții regulate ale agenției (agențiilor) locale de mediu. Agricultorii vor fi sfătuiți cu privire la măsurile pe care vor trebui să le ia în cazul oricăror efecte negative asupra mediului ale unui management deficitar al gunoiului de grajd. Toate lucrările de construcții civile sprijinite prin proiect vor fi supuse analizei și aprobării autorităților locale de mediu. Pentru încurajarea adoptării pe scară largă a metodelor ecologice, se vor acorda granturi pentru investițiile în sistemele de depozitare și folosire a gunoiului de grajd în cadrul pachetului de măsuri cu caracter ecologic promovate la nivel de comună/sat. Între PMU și consiliul comunei/satului se va încheia un contract care să prevadă asistența pentru sistemele de depozitare a gunoiului de grajd, introducerea de plantații agro-silvice pe terenurile comunei și metode mai bune de management al pășunilor comunale. De asemenea, consiliul comunei/satului se va angaja să acționeze împreună cu producătorii agricoli și asociațiile familiale pentru adoptarea de practici agricole ecologice pe terenurile aflate în proprietate privată.

11. Persoană de contact
Task Manager
Jitendra P. Srivastava
The World Bank
1818 H Street, NW
Washington D.C. 20433
Tel: 202-473-8975
Fax: 202-614-0698

12. Pentru informații asupra altor documente în legătură cu proiectul

The InfoShop
The World Bank
1818 H Street, NW
Washington, D.C. 20433
Tel: (202) 458-5454
Fax: (202) 522-1500
Internet: <http://www.worldbank.org/infoshop>

Notă: Acestea sunt informații asupra unui proiect în pregătire. S-ar putea ca unele componente să nu fie incluse în proiectul final.